

Asia: VN/2646/2024

Lausuntopyyntö Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnoksesta

3.1 Kestävä kasvu ja uudistavat investoinnit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Tarvitaan investointeja luontomatkailun infrastruktuuriin

Lapissa matkailu kehittyy vahvasti erityisesti kasvavan kansainvälisen kysynnän myötä. Luonto ja siellä koettavat elämykset ovat tärkein syy matkustaa Lappiin. Asiakkaille tarjotaan ohjattuja luontoretkiä, jotka työllistävät ja tuovat korkealla jalostusarvolla tuloja alueelle. Matkailuyrityksille on tärkeä luoda edellytykset kasvattaa luontomatkailua kestävästi. Metsähallitukselle tulee antaa tehtävä ja resurssit luoda retkeilyalueille ja puistoihin elinkeinotoimintaa tukeva infrastruktuuri mahdollistamaan matkailupalveluiden jalostusarvon nousu myös kansallispuistoihin suuntautuviissa ohjelmissa. Nykytilanteessa ohjattuja retkiä on lähes mahdotonta toteuttaa kansallispuistoissa, jolloin ne suuntautuvat muualle, esimerkiksi metsätalousmetsiin. Tällöin yksi Suomen vientivalteista eli kansallispuistot jäävät hyödyntämättä tai ainakin niiden mahdollistamat tulo- ja työllisyysvaikutukset jäävät alhaisemmiksi kuin ne voisivat olla.

Lumeton aika on vielä Lapin matkailussa hyvin vähän hyödynnetty. Osittain tämä johtuu palvelut yhdistävän reitistön puutteesta. Talvella palveluita yhdistää moottorikelkkareitistö. Lumettomaan aikaan monet ulkoilureitit sijoittuvat kansallispuistoihin missä elinkeinotoimintaan perustuvien palveluiden järjestäminen ei ole nykytilanteessä mahdollista. Samaan aikaan sähköistymien luo uusia liikkumismahdollisuuksia perinteisen auton rinnalle. Tarvitaan siis palvelut lumettomana aikana yhdistäviä luontoon meneviä reitistöjä samaan tapaan kuin moottorikelkkareitit talvella. Reitistöt toimivat runkona joka ohjaa ja toisaalta mahdollistaa uusien palveluiden sijoittumista alueelle.

Lapin matkailuelinkeinon liitto esittää, että Metsähallitukselle annetaan tehtävä ja resurssit investoida kansallispuistoihin elinkeinotoimintaa tukevaan infrastruktuuriin sekä kesäreitistön kehittämiseen.

3. ja 8. Teollisten investointien luvitus

Toimenpide-ehdotuksissa tuodaan esille ympäristöllisten lupamenettelyjen nopeuttamista ja kriittisten materiaalien omavaraisuustavoitteita. Matkailu ja mineraalivarannot sijoittuvat usein samoille alueille. Kaivostoiminta muodostaa riskin luontomatkailulle, koska se voi aiheuttaa haittoja luonnolle joko kaivoksen toiminta-aikana tai sen jälkeen. Vaikka varsinaiset luontohaitat onnistuttaisiin välttämään, aiheuttaa niiden riski mainehaitan lähellä sijaitsevalle matkailulle. Mainehaitta heikentää sekä asiakkaiden kiinnostusta matkailualuetta kohtaan, että yritysten ja sijoittajien kiinnostusta, joka haittaa matkailun kehittymistä. Sekä matkailu, että kaivokset ovat paikkasidonnaisia elinkeinoja, ja jos ne sijaitsevat liian lähellä toisiaan ei niiden yhteensovittaminen aina ole mahdollista.

Kaivosten toiminta-ajat ovat rajallisia ja tulo- ja työllisyysvaikutukset loppuvat, kun mineraalien kaivaminen ei enää ole kannattavaa. Vaikka matkailu käyttää luontoa voimavarana säilyy se silti ja näin luontomatkailu tuo työtä ja tuloja ilman päättymispäivää.

Lupamenettelyissä on nykyisillä käsittelyprosesseilla ollut haasteita luontoon ja muihin elinkeinoin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa. Jos lupaprosesseja nopeutetaan, on vaarana, että intressivertailu eri elinkeinojen välillä jää puutteelliseksi. Intressivertailu eri elinkeinojen välillä tulee aina tehdä kattavasti.

Lapin matkailuelinkeinon liitto pitää tärkeänä, että kaivosinvestointien luvitusten edellytyksenä on riittävät ja puolueettomat intressivertailut eri elinkeinojen välillä.

Maankäytön sektorijattelu maakuntakaavatasolla

Investointien kannustamiseksi tulee luoda tarpeeksi ennakoitavuutta maankäyttöön. Maakuntakaavatasolle tulee lisätä maankäytön sektorijattelu. Matkailun investoinnit ovat pitkäkestoisia investointeja ja perustuvat ympäröivään luontoon suuntautuvaan matkailuun. Ei voi olla niin, että hotellin tai matkailukeskuksen välittömään läheisyyteen tulee kaivos, tuulivoimapuisto, sotaharjoitusalue tai avohakkuut vieden matkailutoiminnalta pohjan. Näille eri toiminnoille tarvitaan pitkän tähtäimen maakuntatasoinen suunnitelma, jossa eri toimialoja voidaan suunnata tietyille alueille, jolloin matkailu näyttäytyy investointinäkökulmasta riittävän turvallisena toimialana.

Lapin matkailuelinkeinon liitto pitää maankäytön vahvempaa sektorijattelu tärkeänä keinona lisätä investointeja.

3.2 Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

3.3 Kestävä matkailu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

16. Matkaketjut

Toimivat matkaketjut ovat tärkeä osa matkailun saavutettavuutta. Lähes kaikki muulla kuin omalla autolla saapuvat asiakkaat tarvitsevat jatkokuljetuksia lentoasemilta tai rautatieasemilta. Päästöjen vähentämiseksi nämä jatkokuljetukset tulisi toteuttaa joukkoliikenteenä, eikä yksittäisillä autoilla ajettuna. Tarpeita näille kuljetuksille on Lapissa entistä enemmän sen jälkeen, kun Ely:n määrärahojen leikkausten vuoksi jatkokuljetuksia on karsittu. Yhä useammat kansainvälisetkin asiakkaat haluavat myös vieraila useissa eri maissa sijaitsevista kohteissa. Silloin tarvitaan rajat ylittävää liikennettä. Esimerkkejä tarvittavista liikenneyhteyksistä ovat:

- Inari - Kirkkonielemi (Norja)
- Kittilä - Kiiruna (Ruotsi)
- junayhteys Ruotsista Haaparantaan tulevalta junalta Tornion kautta Kolariin, Rovaniemelle/Kemijärvelle ja Kemiin
- Linja-autoyhteys Rovaniemen lentoasemalta ja rautatieasemalta Lapin matkailukeskuksiin
- Linja-autoyhteys Kolarin rautatieasema ja Kittilän lentoasema - Muonio ja Enontekiö/Kilpisjärvi

Lapin matkailuelinkeinon liitto kannattaa matkaketjujen kehittämistä

17. Matkailuvero

Pohjoisen Suomen ohjelmassa kansainvälinen matkailu on tunnistettu merkittävien vientitulojen lähteenä ja kestävän matkailun vetovoimaa pyritään lisäämään. Esitys matkailuveron pilottikokeilusta ei edistä matkailun vetovoimaa vaan päinvastoin heikentää kilpailukykyä. Matkailu tuottaa merkittävästi verotuloja, joilla ylläpidetään yhteiskunnan palveluja niin paikallisille kuin matkailijoille.

Matkailua verotetaan jo nyt vahvasti Suomessa verrattuna muihin EU-maihin. Yleistä arvonlisäveroa on juuri nostettu 25,5 prosenttiin, joka on EU maiden toiseksi korkein. Majoituspalveluiden, henkilökuljetusten ja liikuntapalveluiden alv on nousemassa ensi vuoden alussa 14 prosenttiin. Matkailu on ainoa vientiala, joka maksaa arvonlisäveroa. Arvonlisäveron lisäksi matkailuyritykset maksavat yhteisöveroa ja kiinteistöveroa sekä useita muita veroja. Matkailu työvoimaintensiivisenä alana kerryttää myös merkittävästi työntekijöiden tuloveroa. Matkailuun kohdistuvan verotuksen ja kustannusten nousu heikentää Suomen matkailun kilpailukykyä äärimmäisen kilpailluilla

kansainvälisillä markkinoilla. Matkailuelinkeinon kohdistuva verotus on jo nyt Suomessa kireämpää kuin niissä maissa, joissa matkailuvero on käytössä. Esitetty matkailuvero olisi erittäin haitallinen Suomen matkailun kilpailukyvyllä. Kasvava verotaakka ja heikentynyt kilpailukyky heikentäisivät yritysten taloudellisia mahdollisuuksia tehdä investointeja.

Muissa maissa matkailuveron yleisin keräämistapa on majoitusyritysten kautta. Jos veroa perittäisiin tällä tavalla myös Suomessa, maksaisivat veroa vain virallisten majoitusyritysten asiakkaat. Yksittäiset mökit ja asunnot, jotka eivät kuulu veroista huolehtivaan varaupalveluun tuskin perisivät veroa. Monet matkailuun liitetyistä haitoista kuitenkin aiheutuvat juuri muista kuin majoitusyritysten asiakkaista, jotka eivät käytä matkailuyritysten järjestämiä palveluita ja saa heiltä ohjeistusta. Tämä ristiriita sekä vääristäisi kilpailua, että kohdentaisi maksuvelvollisuuden väärille asiakkaille.

Suomen verolainsäädäntö ei tällä hetkellä mahdollista korvamerkittyjä veroja. Se tarkoittaa, että esitetyn matkailuveron kertymä ei välttämättä käytettäisi vain matkailun liittyviin tarkoituksiin eikä niillä alueilla, joilla sitä kerättäisiin. Verot käytettäisiin valtion ja/tai kuntien yleisten menojen kattamiseksi kulloinkin tehtävien poliittisten päätösten mukaisesti. Tällöin verokertymä ei edistäisi matkailun kestävyttä.

Matkailuveron pilotointi on ohjelmassa esitetty toteutettavaksi juuri pohjoisissa maakunnissa. Tämä heikentäisi edelleen yritysten kilpailukykyä, joilla on näillä alueilla jo nyt korkeat logistiikka, energia ja rakennuskustannukset.

Lapin matkailuelinkeinon liitto vastustaa matkailuveron pilottikokeilua, koska matkailua verotetaan jo nyt merkittävästi ja uusi vero heikentäisi Suomen matkailun kilpailukykyä. Matkailuvero ei edistäisi matkailun kestävyttä, koska verotuloja ei ole mahdollista korvamerkitä tiettyihin tarkoituksiin.

18. ja 19. Lentoyhteydet

Toimenpiteet lentoliikenteen kehittämiseksi ja ympärivuotisten lentoyhteyksien avaamiseksi ovat hyviä ja tärkeitä. Kaikki Lapin lentokentät tulee pitää liikennöityinä (Kemi-Tornio, Enontekiö, Rovaniemi, Kittilä ja Ivalo). Kansainvälisen matkailun kasvaessa ja yli 40 suoran kansainvälisen suoran reittilennon myötä matkustajamäärät Lapin kentillä ovat vahvassa kasvussa. Lentojen ja asiakasmäärien kasvun jatkumiseen tulee varautua varmistamalla riittävä kapasiteetti nyt vilkkailla Rovaniemen, Kittilän ja Ivalon lentoasemilla. Matkailun investointihankkeiden ja kasvavan kysynnän perusteella kenttien kapasiteetti tulee kaksinkertaistaa noin kuuden vuoden aikana, jotta kaikki lentoyhtiöt mahtuvat lentämään Lappiin. Kapasiteetin kasvattamiseen tulee investoida ajoissa, jotta ei menetetä kauppaa tai tulevia investointeja. Matkailu perustuu ulkomaan lentoliikenteeseen ja erityisesti tulevat investoinnit ovat lentoliikenteestä riippuvaisia. Lentokenttien kapasiteetti ei saa muodostua kasvun esteeksi Lapissa.

Ympärivuotisten kansainvälisten reittilentoyhteyksiin panostaminen on tärkeä osa ympärivuotisuuden kehittämistä. Saavutettavuuden lisäksi tarvitaan panostuksia niin ympärivuotisten palvelujen kehittämiseen kuin markkinointiinkin. Pohjoisten alueiden ja Visit Finlandin yhteinen hanke on hyvä esitys. Visit Finlandin rahoitusta on kuitenkin juuri leikattu rajusti ja uusien tehtävien toteuttamiseen tulee osoittaa lisärahoitusta.

Lapin matkailuelinkeinon liitto kannattaa ympärivuotisten lentoyhteyksien kehittämistä ja pitää tärkeänä, että turvataan riittävä kapasiteetti Lapin lentoasemilla asiakasmäärien kasvaessa.

20. Vesistöjen kunnostaminen osana matkailun edistämistä

Kalastusmatkailun on yksi kesämatkailun kehittämisen osa-alueista. Niin kalastusmatkailun kuin muunkin vesistöjen läheisyydessä tapahtuva luontomatkailun edellytys on puhtaat ja hyväkuntoiset vesistöt. Vesistöjen kuntoa ei saa myöskään vaarantaa tinkimillä kaivosten ympäristönsuojelun vaatimuksista.

Lapin matkailuelinkeinon liitto kannattaa vesistöjen kunnostamista kalastusmatkailun ja luontomatkailun edistämiseksi.

21. Hyödynnetään pohjoista aluetta Suomen maakuvatyössä

Suomen maakuvatyön vahvistaminen ja uudistaminen on hyvä toimenpide ja se tulee resursoida tarpeeksi vahvasti. Pohjoisella Suomella tulee olla siinä vahva asema. Visit Finlandilla on tärkeä rooli Suomen matkailun tunnettuuden kasvattamisessa. Sen rahoitusta on kuitenkin juuri leikattu rajusti. Muun maakuvatyön ohella Visit Finlandin rahoitusta tulee vahvistaa.

Lapin matkailuelinkeinon liitto kannattaa maakuvatyön vahvistamista ja rahoituksen kohdentamista siihen.

Lisätään matkailutiedon tuottaminen

Vaikka matkailun arvo pohjoisessa Suomessa on tunnistettu, ei siitä silti ole tarpeeksi jatkuvaa tilastotietoa. Selvityksiä tehdään tällä hetkellä alueittain ja tietyille aikajaksoille. Kestävän matkailun kehittämisen toimenpiteisiin pitäisi lisätä jatkuva matkailun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten seuranta. Tiedon tuottamisen tehtävä ja resurssit voitaisiin osoittaa esimerkiksi matkailun koulutus- ja tutkimusorganisaatioille.

Lapin matkailuelinkeinon liitto ehdottaa, että kestävän matkailun toimenpiteisiin lisätään jatkuva matkailun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten seuranta.

3.4 Osaaminen ja työvoiman saatavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

22. Koulutusjärjestelmien uudistaminen

Lapin matkailu on työvoimaintensiivinen palveluala, johon tarvitaan lisää ammattilaisia. Pitkien tutkintoon suuntaavien koulutusohjelmien sijaan tarvitaan lyhyempiä, työuran alkuun saattavia koulutusmalleja joissa täydennyskoulutuksella on suurempi rooli. Pohjoisesta tulee luoda nopeiden koulutus- ja työllistymispolkujen testialue.

Lapin matkailuelinkeinon liitto pitää tärkeänä uudistaa koulutusjärjestelmää yritysten työvoiman tarpeita vastaavaksi.

23. Työ- ja osaamisperusteinen maahanmuutto

Lapin matkailuun tarvitaan runsaasti myös kansainvälistä työvoimaa. Erilaisiin matkailupalveluiden tehtäviin tarvitaan oman ammattialansa osaajia. Välttämättä osaajien ei tarvitse olla korkeakoulutettuja ollakseen korkean tason osaajia. Siksi on tärkeää, että työ- ja osaamisperusteinen korkean osaamisen maahanmuuttoon sisällytetään laajasti eri tehtävien osaajat.

Kansainvälisen työvoiman työllistymisen esteitä tulee purkaa mm. tuomalla viranomaispalvelut (verottaja, Migri) paremmin kansainvälisten työntekijöiden saavutettavaksi. Viime aikoina esteitä on valitettavasti lisätty keskittämällä esimerkiksi verottajan palveluita harvemmille paikkakunnille. Tästä on koitunut haasteita sekä yrityksille, että kausityöntekijöille.

Lapin matkailuelinkeinon liitto pitää tärkeänä, että työ- ja osaamisperusteisen maahanmuuton toimenpiteisiin sisällytetään laajasti eri tehtävien osaamista, ei pelkästään korkeakoulutettuja. Viranomaispalvelujen tulee olla työntekijöiden saavutettavissa.

26. Pohjoisen asunto-ohjelma

Asuntopula vaikeuttaa merkittävästi työvoiman saamista Lapin matkailukohteisiin. Haaste on suurin sesonkityöntekijöiden osalta, mutta monessa kohteessa myös vakituisia asuntoja on liian vähän. Pohjoisen asunto-ohjelmalla tulee kannustaa asunto-investointien tekemiseen. Matkailukeskusten välittömään läheisyyteen on kaavoitettava myös matkailutyöntekijöille ja heidän perheilleen sopivaa asuntorakentamista vapaa-ajan tonttien lisäksi.

Lapin matkailuelinkeinon liitto kannattaa Pohjoisen asunto-ohjelmaa.

3.5 Turvallisuus, huoltovarmuus & omavaraisuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

3.6. Saavutettavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Saavutettavuus on matkailun elinehto. Saavutettavuuden kehittämisessä on tärkeä huomioida vahva henkilöliikenne tavaraliikenteen rinnalla. Liikenteen infrastruktuurissa on huomioitava niin tieliikenne, raideliikenne kuin lentoliikenne. Kuten ”Kestävä matkailu”- osion kohdissa 18. ja 19. toimme esille, on tärkeä varmistaa, että lentoasemien kapasiteetti kasvaa ennakoitujen matkustajamäärien kasvua.

Rautatieliikenteen osalta Tornion ja Haaparannan välisen radan sähköistyksen valmistuminen mahdollistaa henkilöjunaliikenteen yhteydet Suomesta Ruotsin kautta Keski-Eurooppaan. Nyt kun puitteet on rakennettu, olisi tärkeää käynnistää kansainvälisiin yhteyksiin kytketty henkilöjunaliikenne edelleen Tornion ja Kemiin, Kolariin ja Rovaniemelle ja edelleen Kemijärvelle. Tämä edistäisi kansainvälistä kestävä matkailuliikennettä.

Lapin matkailuelinkeinon liitto pitää tärkeänä, että saavutettavuuden parantamisessa huomioidaan kaikki henkilöliikenteen muodot.

3.7 Pohjoinen yhteistyö

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Pohjoisella Suomella, Ruotsilla ja Norjalla on paljon yhteisiä intressejä. Matkailussa näillä alueilla on tehty tiivistä yhteistyötä Visit Arctic Europe ja Arctic Europe Tourism Cluster hankkeissa. Yhteistyötä tarvitaan niin matkailun kehittämisessä, markkinoinnissa kuin saavutettavuuden ratkaisuissa. Yhteistyötä tarvitaan ehdotetun mukaisesti niin kansallisella kuin alueellisella tasolla.

Lapin matkailuelinkeinon liitto kannattaa Suomen, Norjan ja Ruotsin välisten Pohjoisten ohjelmien yhteistyötä.

Muut huomiot ohjelmaluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Lapin matkailuelinkeinon liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnoksesta. LME pitää hyvänä, että Pohjoisen Suomen mahdollisuudet on tunnistettu ja hallitus haluaa panostaa elinvoimaisuuden kehittämiseen. Matkailu on yksi Lapin suurimmista elinkeinoista ja erityisesti kansainvälisen kysynnän kasvu luo työtä ja elinkeinotoiminnan kehittymismahdollisuuksia maakuntaan. Matkailun toimintaedellytyksistä, kuten saavutettavuudesta, työvoiman saatavuudesta, luonnosta ja hintakilpailukyvyistä tulee pitää huolta ja niitä tulee vahvistaa entisestään. Kilpailukykyä ei tule heikentää ohjelmassa esitetyllä matkailuveron pilotoinnilla.

Forsell Nina

Finnish Lapland Tourist Board ry - /Lapin matkailuelinkeinon liitto